

0 3 3 1

A Magyar Hírlap hétfői melléklete
2018. március 31.
Szerkesztette: Petán Péter
Művészeti vezető: Salát Zalán Péter

a Szeretet

Kosztolányi Dezső: Fasti

Húsvét

Már kék selyembe pompázik az égbolt,
tócsákba fürdenek alatt a fák,
a földön itt-ott van csak még fehér folt,
a légen édes szellő szárnyal át.

Pöttön fiúcskák nagyhasú üvegbe
viszik a zavaros szagos vizet,
a lány piros tojást tesz el merengve,
a boltokat emberraj tölti meg.

S míg zúg a kedv s a víg kacaj kitör,
megrészegül az illaton a föld,
s tavasz-ruhát kéjes mámorban ölt –

kelet felől egy sírnak mélyiből,
elrúgva a követ, fényes sebekkel
száll, száll magasba, föl az isten-ember.

Jézus „ellentámadása”

„Az Isten és az ember közötti kapcsolat nem szűnhet meg, erre tette rá a pecsétet Krisztus, beteljesítve a szövetséget”

Újraértelmezett élet

Jézus így válaszol a gyűlöletre: szeressétek az ellenségeiteket, mert az Atya is szereti őket! Ez a valódi megtérés. A kereszthordozása – fogalmazott húsvétra készülően Barsi Balázs ferences szerzetes atya. Beszélgetésünk során szót váltottunk még másságról, Európáról és arról, hogy az imádságban intelligensebbek tudunk lenni, mint a teológiában.

– Emberi szemmel kudarcos a krisztusi életút, hiszen a keresztségig vezet. Miért érdemes mégis követni?

– Szent János evangélista írja Jézusról: szerette övéit, mindvégig szerette. Ez valóban kudarc lenne? Kétségtelenül meghalt, és eltemették. Hogyan keletkezett akkor mégis a keresztség? Azok az elméletek, amelyek ezt próbálják magyarázni általában az úgynevezett modern korban, rendkívül naivak, nem méltók egy történészhez. Például azt mondják, csupán tetszhalott volt. Ez nem

igaz. Élete során Jézus óriási hírre tett szert megmagyarázhatatlan gyógyításával, ennek üzenete pedig már maga az örömhír, az örök élet megelőlegezése: Isten közel van. A korabeli zsidó hamar rá alkalmazta a Messiás címet.

– Ennek azért voltak előzményei.

– A Szentírás szerint Dávid király, kicsit talán eltelve önmagával, de nem Isten utasítására egy alkalommal hívatta a prófétát, és bejelentette, hogy templomot épít az Istennek. Az „egyház” és az állam találkozása lenne ez, mondhatnánk mai ésszel. Csakhogy éjjel, amikor eljön a tisztánlátás ideje, az Úr szól az ő prófétájához: ez akar nekem házat építeni? Mondd meg neki, én, a Teremtő fogok neki örök házat alapítani. Ebből sarjad majd a valódi felkent, a Messiás fogalma, aki uralkodni fog mindörökké. Ez nagyon fontos mondat. Vannak olyan üzenetek az Ószövetségben, melyek beteljesülésre várnak, s vannak, melyek már beteljesedtek. A sokszor

elnyomott, kicsi nép pedig elkezdett fantáziálni, mozgalmak indultak, ami történelmi tény Jézus életében. Fegyverkeztek is némelek, a római helytartó pedig nyilván üldözte őket. Rácapott az úgynevezett Messiás-jelöltre, és kivégeztette. Csakhogy Jézus nem nyúlt az erőszak eszközához, Pilátus ezért is akarta kezdetben megmenteni. Nem kívánt jogi hibát véteni. Ám a karrierjét féltette.

– Végül a népet állította választás elé...

– A földi szabadságért fellépő, gyilkolni is hajlandó Barrabás alakja, meg az egész szituáció megmutatja, mi történik, ha a Gonosz játszik a feltűzött tömeggel. A kérdés persze akkor is ez volt: hogyan lehetne Jézus a Messiás, ha megölik? Hiszen ha meghal, nem uralkodhat örökké, ahogy a prófécia mondja. A csöcselék pedig az ártatlanul megvádolt gyógyító helyett mégis a forradalmárt, a szabadságharcost választotta. Elég volt az, hogy éppen Pilátus hajlandó megmenteni egy szabadságharcost, Barrabást.

– Ma is így tenne, tennénk?

– Nagy kérdés ez. Mindenesetre mi is sokszor választás elé érkezünk. Jézus pere nem fejeződött be. Pilátusnak azt mondta, nem lenne hatalma felette, ha felülről (Istentől) nem kapta volna. Fontos tudatosítani: abban az időben nincs ateizmus, a helytartó alighanem retteg a magasabb erőktől. Tehát igenis volt bizonyos hatalma, csak azt rosszra használta. Előtte állt maga az ártatlanság, mégis, amikor a főpapság azzal fenyegette, ha szabadon engedi, nem a császár barátja, mert lázadások lehetnek húsvétkor, és akkor majd rajta torolja meg a császár, beadta a derekát. Ez a ravaszság hatott. A zsidók valójában azzal vádolták, hogy Jézus Isten fiává tette magát. Csakhogy ez vallási kérdés, ezzel nem mehetek a római helytartó elé. Megjegyzem, minden idők legsikeresebb koncepciók kirakatperéről beszélünk.

Barse Balázs: Az ember az Isten képmása, az ember személy...
Fotó: Bodnár Patrícia

***„Ez a döntés mélyebbről születik, mint a tisztán racionális döntés:
ez életem teljes megváltoztatását vonja magával”***

Újraértelmezett élet

Folytatás az I. oldalról

– *Pedig virágvasárnap még prófétaként, sőt Messiásként köszöntötték Jeruzsálemben. Majd halált követeltek rá. Mi okozta a fordulatot?*

– Kulcskérdéshez érkezünk: Jézus egészen új tartalmat adott a messiási küldetésnek. A jövődőlés szerint a Megváltó örök országot hoz, egyetemes békét, egyfajta világbékét. Jézus nem csak „földi” küldetést vállalt. Nem hagyta magát úgymond megkaparintani, például a római iga elleni harchoz. Többet hozott.

– *Mégis halálra ítélték, kivégezték és eltemették. Csakhogy ezzel nem ért véget a történet.*

– Korántsem. Az Isten Jézust Úrrá és Messiássá tette, akit ti megöltetek – mondta az összegyűlt tömegnek ötven nappal később egy egyszerű halászember, Simon Péter. Márpedig, ahogy utaltam rá, a sírból nem lehet uralkodni. Ha ott maradt volna, az lett volna az abszolút bizonyíték arra, hogy nem ő a Messiás. Érthető tehát, hogy a keresztalált követően a tanítványok is félték, bezárkóztak. Aztán, miután bizonyosságot kaptak a feltámadásról, kiálltak, és világgá kürtölték: Jézus a Messiás! Ami „abszurdum” a korabeli felfogás szerint, hiszen Jézus halott. Az apostolok számára is bizonyíték Jézus halála mellett, hogy nem Ő volt a Messiás, mert a Messiás uralkodik mindörökké a Dávidnak tett ígéret szerint. Az lehetetlen, hogy három nappal Jézus halála után az apostolok azzal állnak elő, hogy Jézus a Messiás. Itt valaminek történnie kellett, ez pedig a dicsőséges testben való feltámadása. A világvégi feltámadás elővételezése. Ezért mondják: „föltámasztotta Isten a halottak közül” – nem pedig a halálból. Ezért ha tényleg elfogadom Jézus valódi identitását, akkor az egész életem átformálja. Nem élhetek tovább ugyanúgy. Döntenünk kell. Ez a döntés mélyebbről születik, mint a tisztán racionális döntés: ez életem teljes megváltoztatását vonja magával. Ettől könnyen vissza lehet riadni. Krisztus nem megjelent a tanítványoknak, hanem „látni engedte magát”. Így fogalmaz az evangélista. Mindez totálisan megváltoztatja a Messiásról az addigi évszázadokban kialakult képet, és az egész Ószövetséget. Az emberi életet újra kell értelmezni a feltámadás fényében. Érdekes, hogy az apostolok számítottak a legkevésbé arra, hogy feltámad. Halála pedig annak lett a „bizonyítéka”, hogy nem lehet a korabeli felfogás szerint a Messiás, mert nem tud örökké uralkodni.

– *Pedig nekik Krisztus előre megmondta.*

– Valóban, többször is jelezte, hogy megölik, de harmadnapra feltámad. Jézus így válaszol a gyűlöletre: szeressétek az ellenségeiteket, mert az Atya is szereti őket! Ez a valódi megtérés. A kereszt hordozása. Persze nem azt kéri tőlünk, hogy rajongjunk azokért, akik rosszat tesznek nekünk, hanem hogy imádkozzunk értük. A Hegyi beszédben mindezt hosszasan taglalja, ám nem leckéztet, hanem „kibeszéli magából” az igazságot. Nem azzal törődik Jézus, hogy övele mi lesz, ha őt üldözik, hanem mi lesz az ő gyilkosai-val. Értük ajánlotta föl az életét, és minden bűnösért. A legnagyobb kínok közepette, a kereszten is azért fohászzkodik: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek! Magára veszi a világ valamennyi bűnét. Értünk, sokakért vállalja a halált. Jézusnak ez az „ellentámadása” a gyűlöletre. A keresztalálnál nagyobb szenvedést nehéz elképzelni. Iszonyatos.

– *Mit üzen nekünk a jobb lator alakja?*

– Ez a szabadságharcos zelóta a rettenetes szenvedések közepette képes elgondolkodni azon, amin a jólétben élő nem gondolkodik: ki lehet ez a Krisztus? Nem vádolja, gyalázza, hanem amikor felismeri, arra kéri, emlékezzen meg róla, amikor eljön az országa. A Megváltó erre azt válaszolja, „még ma velem leszel a paradicsomban”. Vagyis az Istenel való kapcsolatban. Innentől kezdve a kereszténység nem egy vallás csupán, nem egy szöveg, egy szabályrendszer vagy okoskodás. Ellenkezőleg: valódi tapasztalat. Természe-

ténél fogva ez az esemény, az Ő testben való föltámadása valamennyi emberre tartozik, hiszen Krisztusnak ugyanolyan teste volt, mint nekünk. Föltámadásában az emberi test örökkévalósult, megdicsőült.

– *A katolikus hit szerint ugyanakkor teljesen Isten is volt.*

– Valódi titok ez, ami a színváltozásban is megjelent. Isten minket örökkévalóvá akar tenni. Ha Isten tényleg van, és szeret minket, akkor örökké szeret, nem egy darabig. Krisztus által felemelte egész anyagi létünket. A halottak közül támadt fel, nem a halálból. Nem a földi életet folytatja. Nagyon fontosak a szavak. Jaj, Nyugat-Európa, a szavak! Tragédia számunkra a szavak szétrombolása. Olykor mintha szinte minden a szavakon múlna. Az, hogy „szeretlek”, egy „szak kifejezés”. Nem mindegy, mit értünk alatta. A zsidóságnak mindenesetre megköszönjük, hogy elvezetett Jézusig. Az idők végén egyetemes feltámadás lesz, ezt üzenté az Isten Dániel prófétával. Izrael tudta, hogy van teremtés, a pogányság nem tudja. Én kisebb Istennel nem törődök, csak azzal, aki a nemlétezésre is rá tud szólni, hatalma van felette és a dolgok előjönnek. A teremtés pedig nagyobb isteni mű, mint a feltámasztás egy új életre. Az idők végén teljesíti be Isten a teremtést. Föltámasztja dicsőséges testben az embereket. Jézusban ez már megtörtént.

– *Ezért kezdődik a húsvéti vigília a teremtéssel?*

– Igen. Az első olvasmány nem hagyható ki, ahogy a többi sem. Hitünk egyik oszlopa, hogy Isten valaki, nem valami. Hiszen szeret, szeretetből teremt, a bölcsességével, az igéjével. Ebből a felismerésből fakad az igazi szabadság, amit a világ nem ismer. Ott mást értenek a „szabadság” szó alatt. Ráadásul az ember az Isten képmása, az ember személy. Éppen abban képmása Istennek, hogy valaki, nem pedig valami. Az „én”, a személy pedig nincs „te” nélkül. Amikor Szent János arról értekezik, Isten maga a szeretet, akkor a Szentháromságról beszél. Vagyis Isten közösség, ez az Ő lényege. Isten „befelé” is szeretet, mert három személy, ezért tud „kifelé” is szeretni. Izrael történetében Istennek az emberek iránti szeretete úgy jelenik meg, mint a völegény és a menyasszony kapcsolata, az ingenes szeretet képe, amit lépésről lépésre ismernek meg. Ahogy a vigília olvasmányai is bemutatják. Az Isten és az ember közötti kapcsolat nem szűnhet meg, erre tette rá a pecsétet Krisztus, beteljesítve a szövetséget. A halál nem szüntetheti meg az Isten által akart személyes kapcsolatot az emberrel, mert a halálnak nincs nagyobb hatalma, mint Istennek.

– *Szent II. János Pál pápa mondta a zsidóságról, hogy ők a keresztények idősebb testvérei a hitben.*

– Valóban, a színtén várják a Messiás eljövetelét. Más Istenben egyébként nem is érdemes hinni, csak a Mindenhatóban, abban, aki az eget és a földet alkotta. A teremtés és a szeretet tehát összefügg. Hogy ez mégsem csupán valamiféle filozofikus felismerés, azt éppen az Isten mutatta meg, hiszen emberre lett, és magára vette mindannyiunk bűneit, majd végigment a halál útján. Jézus nem kopog az utolsó vacsora termén, más kapcsolatban van már ezzel a világgal, nem szellem, neki van csontja, húsa. Meg sebei. Ez az igazi szent materializmus. A hús feltámadása egy új létszintre. Az apostolok megtapasztalják azt, ami elővételezi a világ beteljesedését. Szent Pál szerint egyszer több mint ötszáz testvér lett a tanúja annak, hogy új testben látni engedte magát Jézus, vagyis hogy a föltámadás, a világvégi föltámadás, a jövő megtörtént. Minden bizonytalan, a holnap is, de a végső jövő nem. Ez a húsvét.

– *Több alkalommal is beszélt arról, hogy Európa elveszítette mindezt. Mit tehetünk ebben a helyzetben? Aggódunk kellene?*

– Igenis szabad aggódni, sőt megijedni, hiszen így szülehet meg a biztos remény. Olyan csónakban vagyunk, mint az apostolok a galileai tengeren. Halászok voltak, akik

tudták, mivel jár, ha háborog a tenger alattuk. A halásznak az asszony asszony, a háló háló, ez a vihar pedig azt jelenti: végünk van. Jézus ott alszik a csónakban. Majd miután felébresztik, rászól a tengerre, és lecsendesíti. Ekkor leborulva imádják. Érthető! Mai aggodásunkban sem csak magunkért, hanem egész Európáért, mindenkiért kell fohászkodni. Kérni, kiabálni Krisztushoz, tegyen csodát, ne mondjon le rólunk! Exultettel, ujjongással kezdődik a húsvéti szertartás. Amikor minden összeomlik, csalódunk a lekipásztorban, magunkban, akkor is itt van velünk. A biztos remény azt jelenti, egyedül az Istenbe kapaszkodunk Jézus Krisztus által. Így lehetünk kovász, mely megmenti Európát, az emberiséget. Először bennünk kezd el működni a hit kovásza, majd a családban, a közösségben. Szoktam mondani, nem a világ ellen, hanem érte vagyok keresztény. Ez nem megalománia, ahogy az egész üdvösségtörténet sem valamiféle klerikális furfang. Egészen konkrét. Vegyük Ábrahámot és a feleségét! Azt a küldetést kapták, hogy vonuljanak ki a szülőföldjükről, a biztonságból, ez a kivonulás Isten és ember történetének új kezdete. Ez az emberiségért van. Az egyház számára Jézus nem azt kéri az Atyától, hogy vegye ki a világtól, hanem azt, hogy óvja meg a gonosztól. Szellemileg kell kivonulnunk egy romlott légkörből, minden beképzeltség nélkül, a megtérés útján, Krisztus felé haladva. Csakhogy ez mindig, ahogy már utaltam rá, kifejezetten a társadalom kisebb egységeiből indulhat ki. Szokás mondani, hogy mi a kereszténység utáni korszakban élünk. Ez egyszerűen nem igaz. Elfogadtuk karácsonyt, hogy Isten emberré lett? Elfogadtuk nagypénteket, hogy meghalt értünk? Inkább még mindig a kereszténység előtt van Európa.

– *Nem volt jó a hirdetés?*

– Lehet. Talán az életünk nem mutatta eléggé azt, amiben hiszünk. Esetleg nem válaszoltunk a kor kihívásaira, nem úgy, hogy átalakítjuk az Evangéliumot a világ ízlése szerint, hanem, hogy vele gyógyítjuk a sebeit. Talán nem a megfelelő szavakat használtuk. A legrosszabb mégis az, ha nem vesszük észre a romlottság útjára lépő emberben az Istenel való kapcsolatra utaló jeleket. Például a lelkiismeretet. Ez komoly hiányosság.

– *Mindenesetre Nyugaton már szállodákat, lakásokat alakítanak ki az elhagyott templomokból.*

– Ettől függetlenül az egyetemes egyház folyamatosan, így ma is teljesíti a küldetését, még ha egyes részei össze is omolnak. Mindíg vannak ötletek arra, hogyan kellene megújulni, mit kellene kicserélni, de a reformok lényegében nem segítenek az Egyházon, csak a megtérés. Egy francia jezsuitától egyszer megkérdezték: mióta roskadozik így az egyház? Azt felelte, pünkösöd másnapja óta. *lakásokat* létezik. Kérdés, nem inkább épül? Az alapokat mindenképp tartani kell, és tudjuk azt is, Krisztus állandóan segít minket, óriási szentjeink vannak, mérhetetlen sok vértanú, vérük nem hiába hullott. A test, az egyház egy része lehet beteg, ebből tanuljunk, ám akár onnan is jöhet a megújulás. Hiszem, a nyugati egyházban tiszta erők szabadulhatnak fel a következő időszakban. Ha húsvét titkát befogadjuk a szívünkbe, az magától átalakít mindent. Lehet, hogy lassan és csendben, mint a kovász a tésztát. Ez jó kovász, de Jézus óv a farizeusok kovászá-tól! A szabadság romlott felfogását nem szabad átvenni. Ez rossz kovász. Aki „benyeli” abban automatikusan leépül a keresztény hit és maga az ember is.

– *A farizeusok csak terheket raknak az emberekre, erről is beszélt Jézus. Ateista szokás az egyházat vádolni hasonlólval.*

– Az értelmetlen teher valóban megnyomorítja az embert. Ám van értelmes teherhordozás. Ha a terhet szeretetből vállalom. Ha ez hiányzik, akkor a szeretet csupán az önszeretet egy változata, amely rombolja az emberi kapcsolatokat. A szűk ösvény vezet a tágas bemenetelre. A születés titka ez. Aki bele akar születni a szeretet végtelen tá-

gas világába, annak meg kell tagadnia magát, és fel kell vennie keresztjét, szűk kapu vezet az életre. Ma a házasságok azért esnek szét, mert nem jutnak el a másik személyének a szeretetéig, a teljes elfogadásig: és addig, hogy ne csupán a tulajdonságait szeressék a másiknak, hanem őt magát. Ha csupán a tulajdonságait kedvelik és élvezik, akkor ez az álságos szeretet hazug világa. Az igazság azonban gyógyít. Mindazonáltal személyeket sohasem ítélnék el, erre vigyázni kell. Népszerű felszólítás manapság: tiszteld a másságot! Csakhogy ilyen nincs a Szentírásban. Olyan van, hogy szeretni kell a felebarátot, akármilyen más. Tehát a személyt szeretem, nem a rossz cselekedetét. Bizony még a hívő ember is küzd a rosszal, a bűnnel, a szabadulás lehetősége ugyanakkor mindenki számára adva van Krisztusban. Az úgynevezett pszichológus azt harsogják, hogy ki kell dumálni a bűntudatot az emberből, mert az megnyomorítja, sőt nincs is bűn, minden gondunkért a másik ember a hibás, ezért sem szabad hallgatni az egyházra. Raphael Bonelli pszichológus erre annyit mondott: *mi* csoda ostobaság ez. Valóban létezik beteges bűntudat, amit kezelni kell. Ám a lélek egészségét éppen a valódi bűntudat jelzi. Sőt, itt kezdődik az ember megmentése. Szembesít a bűneinkkel, miközben tudjuk, hogy van irgalom, van bocsánat.

– *Népszerű mondás, hogy zuhanó repülőn nincsenek ateisták.*

– Az ateizmus valójában annyi energiát igényel, hogy abba bele lehet pusztulni. XVI. Benedek pápa értekezett egy alkalommal arról, hogy még a világot isteni attribútumokkal felruházó panteisták is, ha nagy baj van, egyvalakihez kiáltanak. Az imádságban ezek szerint intelligensebbek tudunk lenni, mint a teológiában. Nincs ateista. Az ateisták panteisták, világimádók. Lehetséges a párbeszéd. Nem a jelszavakból gyúrt, globalizált embertípussal, hanem azzal, aki tud szeretni, aki hallgat a lelkiismeretére, ami Valakinek a hangja bennünk.

– *Korunk embere kifejezetten büszke arra, mennyire felvilágosult. Krisztus azt is mondta, olyannak kell lennünk, mint a gyermekek. Lehetséges?*

– A gyermekkor beavatás a felnőtt életbe. A gyermekkorban van olyan tapasztalat, amit semmiféle ellentapasztalat sem törölhet ki az ember szívéből. Édesanyánk méhében kilenc hónapon át nem a tulajdonságaimat szerettték, azokat nem is ismerték, hanem engem, a csupasz ÉN-emet. Így csak Isten képes szeretni, meg a romlatlan, a szívére hallgató anya. Akkor nem azt üzenték nekem: jó, hogy ilyen vagy, hanem jó, hogy vagy. A szeretet végső erejével voltam szeretve: vagyis létezésemet akarták, ahogy a Teremtő Isten. A kisgyermek tehát úgy tudja, anya és apa végtelenül szeret, akkor is, ha rossz vagyok. Örökké. És nincs halál. Vagyis tud mindent. Egyébként honnét van bennünk a megmagyarázhatatlan ősbizalom? Megjegyzem, még egy kilencvenéves ember is bizik abban, hogy majd csak jobb lesz. Amikor minden gond és szenvedés ellenére is tudok bízakodni, akkor az engem egészséges emberré tevő reménykedés előtt hajlok meg. Valahol itt van a lényeg és az igazi tudás, amit a gyermek tud. Oda kell figyelni Jézus személyére, aki olyan emberi dolgokat érint meg, melyeket egyetlen vallásalapító sem. Egyedül Jézus törődik az ember végtelen szeretetvágyával. Újraolvastam nemrég a Koránt. Allah irgalmas. De még mi? Végzet is van. Ő egyedül van. Egy egyszemélyű istenség honnét ismerné a szeretetet? Pedig ha maga Isten nem képes a valódi szeretetre, akkor nincs remény. Isten azonban maga a szeretet, Jézus föltámadásában Isten benső titka tárult fel. Isten Egy és Egyetlen, de „belül” három valaki: három személy. Jézus az Atya fia, aki Isten benső örök életéből ismeri a szeretetet és ő küldi szívünkbe a Szentlelket, aki Isten szeretetét közli velünk. Ez húsvét üzenete!

Válogatás Jókai Mór elbeszéléseiből

„De a bástya nem védi a népet, ha a nép nem védi a bástyát”

Tsong–nu

(1.)

Hol, merre nem jártál te egykor bujdosó magyar nép? – Merre nem hordoztad hajdan fegyveredet? Melyik föld, melyik nép nem látott még téged?

Hol a jeges tenger hófedett partjain alig teng az élet, odáig hatoltál, Oroszország legutolsó széléig; – végighajtottad legelő méneseid a Don és Volga végtelen rónáin; paripáid keresztül–kasul száguldották a három égöv alatt fekvő birodalmat.

Bizánc érckapuját bárddal beütötted; három lépéssel keresztüllépted a keleti Róma birodalmát.

Párizst, az egykori Lutetiát, csak védistene, a köd rejté el szemeid elől, s a chalons-i mezőn, hol a fél világgal küzdöttél, százezer halottja fekszik ellenidnek, kiknek neve sincs már.

Hol a világváros Róma, nemzeteknek anyja, hetes halmán fekszik, ott is voltál, láttad őt remegni, láttad könyörögni.

És túl e világrészen, a bölcséktől ismert határok mögött, ott is jártál, ott is megismertetéd magadat.

Hol a mennyei birodalom, Kína, örökké egyforma század-jait éli; hol a sárga folyam mellett Peking áll porcelán tornyaival s roppant népségével, mely egy országnak is elég volna: te ott is megjelentél, évről évre adódat megkérni.

A kínai császárok roppant bástyát emeltek ellened, egy kétszáz mértföldnyi hosszúságú kőfalat, minden nyíllövésnyire magas tornyokkal.

De a bástya nem védi a népet, ha a nép nem védi a bástyát.

Alig volt készen ez óriási mű, a világnak e hetedik csodája, ismét megjelentek miriád és miriád lovas csapatjaid, ott, ahol senki sem várta, hol élettelen sivatag, úttalan rengeteg, partalan folyamok állták el útjokat.

A hun raj átkelt rajtok. A sivatagon megette a vadat, megitta véré, a rengetegen utat égetett magának, s a folyamokat keresztülűszta.

A nép, mely a bástyát építé, ijedve hagyta azt el, a véletlenül megjelent had elől.

A hun paripák ismét a mennyei birodalom földén dobogtak.

Ekkor a császár, Kao-Ti összegyűjté seregeit; – hegy nem volt elég magas, melyről beláthatta volna hadainak terjedelmét; – e roppant sereggel indult a hunok ellen.

Egy nagy rónát nézett ki magának csatatérül, ott négy-szögbe állítá seregeit, maga középre állt, ahova semmi nyíl nem juthatott, s odavárta elleneit.

A hunok négy felé váltak, s roppant seregeiket szétszétva, elfoglalák a szomszéd hegyeket, körülfogva a császár taborát.

A megszámlálhatlan hadsereg nem tudott hová mozdulni, az éhség miatt hetednapra császárostul együtt megadta magát elleneinek.

Ez idő óta adót fizetett a mennyei birodalom a hatalmas nomád népek; aranyat, selymet, porcelánt és a legszebb hölgyeket.

Ez így tartott éveken át. A hun nép nem szántott, nem kereskedett, nem szótt, mégis gazdag volt és pompás.

*

Történt azonban, hogy Kao-Ti császár meghalálózván, legidősebb fia, Tsong–Nu szállana fel a megürült trónra.

Ennek első dolga az volt, hogy apja háromszázhatvan feleségét mind a tengerbe hányatta, s valamennyi testvérét, nagybátyját, rokonát lenyakasztatá, míglen egyedül állott a trónon.

Ekkor kezdé széttekinteni országa fölött. Kétszázmillió főnyi népen uralkodék, s mégis adóíztetője volt kétszázezer embernek; a hun követek éppen akkor érkeztek oda a sarcolt harácsot átvenni, mit a meghalt császár mandarinjai eleve nagy gondosan elkészítettek, megrakva ötven nagy teherhajtót arannyal és ezüsttel.

Tsong–Nu kivezetetté a követeket a sárga folyam partjára, ahol a hajók állottak.

– Íme, itt a kincs, melyért jöttetek, – monda nekik, s azzal inte a mandarinoknak, hogy süllyesszék el a hajókat.

A mandarinok az ijedtségtől elsápadva hullottak térdre a császár előtt, könyörögve, hogy ne hozzon veszélyt országára s ne semmisítsen meg annyi kincset.

Tsong–Nu rögtön leütteté a mandarinok fejét, s azzal maga ment a hajók fenekét megfúrni, a szittyá követek szemé láttára süllyesztve azokat a víz fenekére.

– Most menjetek, temessétek be az arany- és ezüsbányákat, a bányászokat vigyétek onnan a vasbányákba: nem arannyal, vassal fogjuk ezentúl az adót fizetni.

Úgy lón, amint megparancsolá; a szittyá követek elmentek, s a mennyei birodalom minden kovácsműhelyei fegyvereket kezdtek készíteni.

Fegyver lett elég, de ember nem volt, aki azt viselje.

A népnek egy ezredrésze sem volt képes a hadra. A legnagyobb rész művész volt vagy mesterember; pap, kereskedő és hivatalnok több volt az elégnél; hemzsegett az ország kol-dusoktól, szemfényvesztőktől, – csak a katona volt ritkaság. Aki volt is, nem hivatása vitte oda, hanem a kaszt, melyben született.

Tsong–Nu rögtön parancsot adott ki, hogy egész országában minden szövöszéket össze kell törni, a porcelán keme-céket bedönteni, a kereskedők hajóit elsüllyeszteni, a bálványokat leszórni, a hivatalnokokat s szemfényvesztőket füleiktől fosztani meg.

Úgy lón, amint parancsolá. Egy hét alatt össze voltak törve a bámulatos selyemszövöszékek, a himzörámák, az üveg-festő műhelyek, a porcelánhuták; megégették a selyempilléket, elgázolták a cochenillákat, kitépték tövestül a teafákat, a kaucsukerdőket; széthasgatták a kereskedőhajók bambuszból kötözött gördülő vitorláit; városról városra kergették a kígyó-táncoltatókat, sáskaviaskodtatókat, kötélén ugrálókat, betanított majmaikkal, egereikkel és papagáyaikkal: felforgatták a pagodákat; összezüzták az agyaras, terpeszkedő állatfejű bálványokat; lekoncolták a hajcsárok tevéit: hasba szúrkálták, akinek a hasára arany, vagy kék, vagy piros kakas, mint hivatali rendjel volt hímezve; – volt üzés, hajtás az országban; a nekiszabadított katonák, akit elől–utól találtak, sapkáján keresztülhúzott caffjából vagy füleiből vagdaltak el, – pedig kínai ember mindkettőre igen hiú; végre nem maradt egyéb műszer az országban, mint a földműves ekéje, az a csodálatosan ügyetlen X–alakú ásó, mellyel a kínai földjét fel szokta turkálni; ekkor ezt is megégetteté a császár s az asztagokat felgyújtatta, a gabonát beleszóratta a folyókba, tengerekbe.

Az embereknek nem maradt egyéb hátra, mint éhenhalni, vagy Tsong–Nu hadseregébe állani.

Vagy még egy harmadik: föltámadni ellene.

Ezt választák Quenn–Hinn tartomány lakosai, azon időben mintegy húsz millió lélekből álló nép.

E tartományba volt Kínának mindannyi közt a legszebb, leggazdagabb.

Halmain a legbujábbban tenyésztek a kávé- és teaültetvények, rónáin leggazdagabb volt a rizsarátás, kikötőiben legtöbb hajó fordult meg, tenger–homokjában legszebb gyöngyök termelt a csigaház, egész erdei voltak kenyérfából és banánból, folyamaiban bottal lehetett ütni a halakat, s kavicsdombjain gyémántok teremtek.

Fővárosa, Lieu–King, terjedelmére megközelíté Pekinget: porcelántornyai, függőkertjei, festett palotái, színes üvegházai, csigákkal kirakott utcái, bronzból öntött kígyói, szökőkútjai, kalapfödélű pagodái éppoly csodálatosak voltak, mint azé; itt tudták legjobban készíteni a pálmabort, itt hímszettek legszebben selyemre, itt szótték a legcsodálatosabb virágos kelméket, itt ismerék a titkokat, mint lehet az üveget hajlékonyá tenni, az aranyat rózsaszínűre, az ezüstöt azurkék-re festeni; itt égeték a legátlatzóbb porcelánt, mely szikrát adott, mint a tűzkő, s melyet hajlítani lehet, anélkül, hogy összetörjék. Itt tanyáztak a vén tudósok, kik rég ismerék ama csodás port, amely lángot ad és mennydörög, kik föltalálták a könyvnyomást, az északtút, a léghajót, mikor még mindezeknek Európában híre sem volt; s midőn az év tiszteletére a búcsújárás napján a tartomány népei idesereglettek, meny-nyi tarka népet lehetett itt látni! A mandarinokat tányéralakú üveggombos sipkáikkal, mellükön az aranykakassal; a teakereskedőket hasukig lelógó vékony bajuszokkal, amint a bazárok előtt keresztbevetett lábbal leültek, s egy öblös tálból két vékony papálcaival rakták szájukba a halból, zöldegségből, s gyümölcsből összefőtt ételt; amott egy kötélén táncoló körül csoportozik a nép, ki rézalmákat hajigál a légbre, míg odább táncoló bajadér vonja magára a bámészok figyelmét, leterített

szőnyegén kerengve, szökellve s csörgős dobját verve feje fölött; itt egy kalitkában felgyürközött hentes árul jól meghízott kutyákat s póznára feltűzött kövér patkányokat, a kínai nép legkedvesebb csemegéit; amott a borbély háromlábú szé-két letéve az utca közepére, ügyesen tépdesi ki az emberek al-laiból a szőrt; a házak tetőin egy szép hölgy hüsel nagylevelű illatos virágok árnyékában, tizhüros hangszerét pengetve ró-zsaszínre festett ujjáival, lábacskái, mik a selyem redők közül kilátszanak, a szánkóorrú papuccsal együtt alig nagyobbak, mint egy gyermeké. Másutt templomba siet a nép, hol bőj-jú kaftánban hajtogatja szárnyalakú sipkás fejét egy kétlábra állított rézvadkan előtt valami vén főpap; a templomajtó előtt kígyótáncoltató éneklő ördögös danáit, mik kényszerítik a csörgőkígyót farkára állani s sziszegve táncolni körös-körül a nép előtt; néhol a nép között málhákkal rakott tolas dromedárok ügetnek keresztül, másutt poroszlók nyitnak utat egy potrohos tisztviselőnek, kinek feje fölött hosszúnyelű napernyőt visz egy félmeztelen szerezsen rabfú, vagy cafrangos palankinban cepelteti magát egy kényes, elhízott mandarin, felálló hajcsapja sipkájából kilóg, utána ügyetlen katonák tolongnak, fejükön nyílvégű sisak, melynek görbe fogantyúja van, mint a teás ibriknek, vezetőjük fejéről pávatollak lógnak, majd elbukik hosszú köntösében, a zászlótartónak cikk-cakkos lobogóján sárkányok vannak festve, sisakján forgandó szélvitorlát visel, és valamennyi, míg egy kezében valami ügyetlen fegyvert hordoz, görbe kardot, melynek belül van az éle, nyilat, melyet kézzel kell hajítani, vagy dárdát, melynek hegye kígyófark alakú, a másik kezében lapátszerű legyezőt tart, mellyel a forrószagot, legyeket űzi magától.

De semmi sem volt oly becses, oly hírhedt Quenn–Hinn tartományban, mint az ottani nők; ezek a karcsú, érzéki alakok, pici lábaikkal, epedő, hosszúkás, sötét szemekkel, halvány arcaikkal, gömbölyű vállakkal, sehol sem tudták a mandolint úgy pengetni, mint ők, a hajfürtöket fölfelé fésülve sehol sem tudták oly szeszélyes alakú kontyba csavarni, s a bogláros emailtükkel oly izletesen körülützködni, az övet úgy kötni a karcsú derékra. A lefüggő fátyol, a hosszú bő palyolatújj senkinek sem illett oly jól, mint ő nekik.

Ez a nép szegült Tsong–Nu parancsai ellen. A vének, a mandarinok, a kereskedők, a selyemszövők testületileg tagadták meg rendeleteinek végrehajtását.

Tsong–Nu ekkor kiküldé katonáit, hogy a lázadókat menjenek megbüntetni, s egy hét alatt nem volt a Quenn–Hinn tartománynak sem kávé-, sem teaültetvénye, sem bányái, sem szövöszékei, sem porcelánhutái; Tsong–Nu fegyveresei kivágtak, letörtek, összezüztak, betemettek mindent.

Ekkor összeszedete Tsong–Nu minden férfit, aki a Quenn–Hinn tartományban lakott; aki a gyermekkoron felül volt, azt elvitte katonának, aki a férfikoron felül volt, azt megölette; nem maradt ott egyéb, mint a gyermek és a nő.

A katonának vitt férfiak nem részesültek többé a kényelemben, heverésben, melyben azelőtt; korán reggeltől késő estig fáradságos hadi gyakorlatokat tartattak velük Tsong–Nu; az ügyetlen fegyverek helyett kézifőz kellett szokniok, s a legyező helyett nehéz pajzst kellett emelniök. A legkisebb vétség-, mulasztásért bambusszal vertek a hibázó talpára, s egy engedetlen tekintetért fejét ütötték el.

Ha valamelyik elszökött, azon városra izentek, amelyből való volt s jaj volt neki, ha elő nem teremté a szökevényt, – a földdel tétetett egyenlővé.

Egyszer a Quenn–Hinn népfaj közül egyszerre tizen szöktek meg, mind Lieu–Kingből való ifjak.

Tsong–Nu ráparancsolt a városra, hogy a szökevényeket keresse föl, s midőn az engedett időre azok meg nem kerültek, kimondá a másfél millió lakosú városra, hogy semmivé legyen!

És tulajdon magukat az onnan elhozott férfiakat küldé ir-tóztatós ítélete végrehajtására.

Ez nála szokás volt. A fegyelem legiszonyúbb próbája volt ez, s még nem akadt rá eset, hogy a szülötte városát elpusztítani kiküldött sereg a parancsot ne teljesítette volna.

Folytatjuk

0 3 3 1